PŘÍPRAVA UČITELŮ A TERMÍN „PSYCHOSOMATICKÁ KONDICE“

Josef Nota

Klíčová slova: osobnost, sebereflexe, kompetence, profesní identita, psychosomatika, autenticita

Cílem příspěvku je představit východiska v přípravě budoucích učitelů a různorodý přístup k osobnostní přípravě. Bude naznačeno, že pedagogickou situaci lze chápat jako dynamické pole a výchovu jako otevřenou činnost. Pro přípravu budoucích učitelů to znamená zaměření nikoliv na osvojení „návodů“ pro řešení profesních situací, nýbrž na budování určitého stupně tzv. psychosomatické kondice. Cílem je představit tzv. psychosomatické disciplíny, přes které je možné naznačený přístup realizovat.

Učitelé jsou profesionálové působící na lidi, profesionálové veřejné situace. To, co potřebují umět, je rozlišovat ve svém jednání, co konají mechanicky a kdy objevují vlastní tvořivost. Potřebují pochopit vlastní výraz a jeho sílu, rozvíjet svou představivost, učit se reagovat v nových situacích a situaci i předjímat (Švec & Vyskočilová, 2008). Tento momentální stav označujeme termínem psychosomatická kondice, který vyjadřuje aktuální připravenost učitele k jednání ve třídě. Budováním kondice Vyskočilová míní tvořivou restrukturalizaci již osvojených forem chování, psychosomaticky (celostně) zabudovaných. Psychosomatická kondice je něčím „víc“, než jen souborem zvládnutých znalostí. Představuje totiž uspořádanost tělesných, duševních, ale i mravních dispozic studenta učitelství k jednání (Vyskočilová, 2002).

Empirická část vychází z možností kvalitativního výzkumu, který je v této práci hlavním zdrojem výzkumných poznatků. Dle praxe kvalitativního výzkumu bylo zpočátku vybrané téma a výzkumné otázky se časem modifikovaly v průběhu výzkumu, během sběru a analýzy dat. Stěžejní metodou získávání dat bylo zúčastněné pozorování, hloubkové rozhovory s otevřenými otázkami vznikajícími během systematického vyhledávání informací a dále analýza písemných sebereflexí.

Ze zúčastněného pozorování se ukázalo, že studenti učitelství přistupují v praxi k žákům z rozdílného profesního postoje, přičemž rozdíly jsou v odlišném chápání učitelské role.

Bibliografie

Švec, V. (2000) *Monitorování a rozvoj pedagogických dovedností*. Brno: Paido.

Švec, V. (2008). *Psychosomatické disciplíny v přípravě pedagogů: východiska a první zkušenosti.* Brno: Paido.

Vyskočil, I. (2005). *Dialogické jednání s vnitřním partnerem*. Brno: Janáčkova akademie múzických umění.

Vyskočilová, E. (2002). Místo učitelovy kondice v rámci pedagogických dovedností, In V. Švec (Ed.), *Monitorování a rozvoj pedagogických dovedností* (s. 24–32), Brno: Paido.

Vyskočilová, E. (2006). K problematice otevřeného kurikula učitelského vzdělávání. *Pedagogika,* 56(3), 80–90.

Vyskočilová E., & Švec, V. (2008). Psychosomatická kondice a možnosti zjišťování jejího nárůstu. In P. Valachová (Ed.), *Psychosomatické disciplíny v přípravě pedagogů: východiska a první zkušenosti* (s. 99–105). Brno: Paido.